

VN/22626/2023
VN/22626/2023-UM-16

13.6.2024

Liikenne- ja viestintäministeriö

Ulkoministeriön lausunto hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle laeiksi merenkulun ympäristönsuojelulain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta sekä Hongkongin yleissopimuksesta ja MARPOL-yleissopimuksen ja Lontoon pöytäkirjan muutoksista

Ulkoministeriö on antanut otsikkoasiassa 13.6.2024 seuraavansisältöisen lausunnon Lausuntopalvelu.fi -sivustolla.

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt 25.4.2024 ulkoministeriöltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi merenkulun ympäristönsuojelulain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta sekä Hongkongin yleissopimuksesta ja MARPOL-yleissopimuksen ja Lontoon pöytäkirjan muutoksista.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi merenkulun ympäristönsuojelulakia, lakia aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä, lakia alusturvallisuuden valvonnasta, jätelakia, ympäristönsuojelulakia ja lakia sakon täytäntöönpanosta. Lisäksi esitetään, että eduskunta hyväksyisi turvallisesta ja ympäristön kannalta asianmukaisesta aluskierrätyksestä tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen, alusten aiheuttaman meren pilaantumisen ehkäisemisestä vuonna 1973 tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen ja siihen liittyvän vuoden 1978 pöytäkirjan (SopS 51/1983) liitteisiin tehdyt muutokset sekä jätteen ja muun aineen mereen laskemisen aiheuttaman meren pilaantumisen ehkäisemisestä tehdyn vuoden 1972 yleissopimuksen vuoden 1996 pöytäkirjan (SopS 87 ja 88/2017) liitteisiin tehdyt muutokset.

Ulkoministeriö esittää lausuntonaan seuraavaa:

Ulkoministeriön kiinnittää yleisesti liikenne- ja viestintäministeriön huomiota hallituksen esitysten laatimisohjeisiin (HELO-opas) ja Valtiosopimusoppaan (ulkoministeriön julkaisuja 2021:2) relevantteihin liitteisiin valtiosopimustaustaisia hallituksen esityksiä laadittaessa.

Postiosoite
Postadress
Postal Address

Ulkoministeriö
PL 176
00023 Valtioneuvosto

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Ulkoministeriö
Laivastokuja 3
00160 Helsinki

Puhelin
Telefon
Telephone

+358 2 951 6001

Faksi
Fax
Fax

+358 9 629 840

S-posti, internet
E-post, internet
E-mail, internet

kirjaamo.um@gov.fi
www.um.fi

HELO-oppaan mukaan valtiosopimuksen nimen ollessa poikkeuksellisen pitkä ja monimutkainen, siitä voidaan käyttää lyhennettä hallituksen esityksen nimessä. Ulkoministeriö katsoo siten hallituksen esitysluonnoksessa esitetyllä tavalla, että esityksen nimessä voidaan käyttää lyhytnimiä Hongkongin yleissopimus, MARPOL-yleissopimus ja Lontoon pöytäkirja. Ulkoministeriö esittää kuitenkin esityksen nimeä muokattavaksi siten, että se vastaa Valtiosopimusoppaan liitteen 2 malleja, joiden mukaan valtiosopimustaustaisen hallituksen esityksen nimestä tulee näkyä, että esitys koskee kansainvälisten velvoitteiden hyväksymistä ja voimaansaattamista.

Lisäksi ulkoministeriö kiinnittää huomiota siihen, että vaikka esityksen nimessä kansainvälisten velvoitteiden nimet on mahdollista lyhentää, tulee ne kirjoittaa virallisessa muodossaan hallituksen esityksen ponnassa sekä laeissa.

Esityksellä hyväksyttäväksi ja voimaansaatettaviksi esitettävistä kansainvälisistä velvoitteista osa kuuluu esitysluonnoksen mukaan kokonaan Suomen toimivaltaan, kun taas osa niistä kuuluu EU:n ja sen jäsenvaltioiden kesken jaettuun toimivaltaan, jolloin eduskunnalla on toimivalta hyväksyä ne vain siltä osin kuin ne kuuluvat jäsenvaltion toimivaltaan. Ulkoministeriö esittää, että hallituksen esityksen ensimmäisessä ponnassa, joka koskee kansainvälisten velvoitteiden hyväksymistä, tehtäisiin ero sen välillä, mitkä velvoitteet kuuluvat kokonaisuudessaan Suomen toimivaltaan, jolloin niitä esitetään hyväksyttäväksi kokonaan, ja mitkä velvoitteet puolestaan esitetään hyväksyttäväksi vain siltä osin kuin ne kuuluvat Suomen toimivaltaan. Hyväksymistoimivallan laajuuden perusteella eri kategorioihin kuuluvat velvoitteet esitetään jaettavaksi kahteen kappaleeseen, joista ensimmäinen koskisi kokonaan Suomen toimivaltaan kuuluvia velvoitteita ja joista jälkimmäinen koskisi ns. sekamuotoisia velvoitteita ja jonka loppuun siten kirjattaisiin vakiintunen tavan mukaan ”siltä osin kuin ne kuuluvat Suomen toimivaltaan”.

Kansainvälisten velvoitteiden voimaansaattamislakien nimikkeiden osalta ulkoministeriö viittaa edelleen Valtiosopimusoppaaseen ja erityisesti sen liitteeseen 3, joka sisältää malleja voimaansaattamissäädösten laatimiseksi. Voimaansaattamislait kirjoitetaan nyttemmin muotoon ”laki X-sopimuksesta” eli säädösten nimikkeissä ei enää vuoden 2017 Valtiosopimusoppaan uudistuksen jälkeen ole tarpeen viitata lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamiseen. Ulkoministeriö esittää voimaansaattamislakien nimikkeet muutettavaksi Valtiosopimusoppaan mallien mukaiseksi.

Hallituksen esitysluonnoksen 2–4 lakiehdotusten ensimmäisissä pykälissä on yksilöity päätöslauselmat, joilla muutokset kyseessä oleviin kansainvälisiin velvoitteisiin on tehty, sen lisäksi, että pykälissä on vakiintuneen tavan mukaan todettu paikka ja aika, jolloin muutoksista on sovittu. Ulkoministeriö katsoo, että päätöslauselmien yksilöiminen on tarpeen erityisesti silloin, kun samana päivänä samaan velvoitteeseen on tehty eri päätöslauselmilla muutoksia, jotka eivät esimerkiksi tule voimaan samanaikaisesti tai joiden osalta toimivalta jakautuu EU:n ja sen jäsenvaltioiden kesken.

Ulkoministeriö kiinnittää huomiota, että hallituksen esitysluonnoksen kolmas lakiehdotus ei sisällä säännöstä kyseiseen pöytäkirjaan tehtyjen muutosten muiden kuin lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Ulkoministeriö pitää hyvin poikkeuksellisenä tilannetta, jossa muutoksessa ei voitaisi katsoa olevan mitään asetussentasoista ja josta siten seuraisi, ettei vakiintunutta tapaa sisällyttää voimaansaattamislakiin oma pykälä muiden kuin lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta siten olisi tarpeen. Ulkoministeriö esittää, että kolmanteen lakiehdotukseen otettaisiin mukaan vakiintunut pykälä siitä, että muutosten muiden kuin lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Ulkoministeriö kiinnittää lopuksi liikenne- ja viestintäministeriön huomiota kansainvälisten velvoitteiden käsittelyyn valtioneuvoston asiakirja- ja asianhallintajärjestelmä VAHVAssa ([linkki toimintatapaohjeeseen VAHVAssa](#)). Tarvittavien säädösvalmisteluasioiden

lisäksi Suomen toimivaltaan kuuluvien kansainvälisten velvoitteiden käsittelyä varten tulee kaikissa tapauksissa avata asia tehtäväluokkaan 10.03.04 *Kansainväliset velvoitteet (kansainväliset sopimukset)*. Asiasta vastaavan ministeriön tulee huolehtia siitä, että kyseiseen tehtäväluokkaan avatun asian metatietojen sopimustiedot-välilehden tiedot täytetään ja pidetään ajantasaisina.

Ulkoministeriö on lisäksi lähettänyt suoraan valmistelijalle teknisiä huomioita hallituksen esitysluonnoksesta.

Oikeuspäällikkö

Kaija Suvanto

Oikeudellinen erityisasiantuntija

Laura Peuraniemi

Jakelu LVM

Tiedoksi UMI-00; VSI-00; AVS-PAL; OIK-01; OIK-10; OIK-20; Laura Sarlin/LVM